

Monitor bezuinigingen 2020 - 1

Inleiding

In de programmabegroting 2020-2023 is een pakket aan bezuinigingsmaatregelen opgenomen voortkomend uit de drie scenario's die bij de Kaderbrief 2020 door de raad zijn vastgesteld. Hiernaast is vanuit de Kaderbrief 2020 een gefaseerde OZB verhoging vastgesteld vanaf 2021. Tot slot resteert nog een taakstelling vanuit een eerdere bezuinigingsronde. Het totaal aan bezuinigingsmaatregelen sluit in meerjarenperspectief op een bedrag van € 1,7 mln. De bedragen zijn na vaststelling door de raad in de meerjarenbegroting verwerkt. Over de voortgang en realisatie van de maatregelen wordt de raad jaarlijks tweemaal tussentijds geïnformeerd via een monitor die als bijlage wordt gevoegd bij respectievelijk de Voor- en Najaarsnota.

Totaaloverzicht bezuinigingsmaatregelen

Om de voortgang van de bezuinigingen te kunnen monitoren is een totaalijst van bezuinigingsmaatregelen opgesteld. Hierbij is per maatregel de status opgenomen: Gerealiseerd, Nog te realiseren, of Besparingsverlies. De lijst is bijgewerkt naar de actualiteit per april 2020.

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	Stand van zaken
Scenario 1					
1.1 Besparing op zorgkosten	420	420	420	420	B 2020 / N
1.2 Uitvoeringskosten Sociaal Domein	150	150	150	150	G
1.3 Levensbeschouwend onderwijs	5,7	5,7	5,7	5,7	G
1.4 Lokale regelingen	30	30	30	30	N
1.5 Herijking welzijnsaccommodaties	0	50	50	50	N
1.6 Investerings Sociaal Domein	-200	-250	-250	-250	
Scenario 2					
2.1 Rattenbestrijding	5	5	5	5	G
2.2 Openbare ruimte; afschaffen consignatiedienst	20	20	20	20	B 2020 / N
2.3 Openbare ruimte; verkoop groenstroken	50	50	50	50	G
2.4 Openbare ruimte; verwijderen twee VRI's	10	10	10	10	B 2020 / N
2.5 Subsidie De Groene Belevnis	15	15	15	30	G
2.6 Niet-indexeren van subsidies	93,3	186,5	186,5	186,5	G
2.7 Elektriciteitskosten bij standplaatsen	6	6	6	6	B 2020 / N
2.8 Faciliteren ruimtelijke initiatieven; verdere differentiatie tarieven	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	N
2.9 Leges informatie bouwwerkzaamheden	80	80	80	80	B structureel
2.10 Niet-indexeren gemeentelijke budgetten	61,8	123,5	123,5	123,5	G
Scenario 3					
3.1 Verhoging OZB	583,3	583,3	583,3	583,3	G
Totaal maatregelen scenario's dekking begrotingstekort	1.330,0	1.485,0	1.485,0	1.500,0	
Gefaseerde verhoging OZB vanuit de Kaderbrief 2020 bovenop scenario 3	0	60	120	180	N
Resterende bezuinigingsopgave vanuit eerdere bezuinigingsronde; accommodatiebeleid	35,5	35,5	35,5	35,5	B 2020 / N
Totaal maatregelen	1.365,5	1.580,5	1.640,5	1.715,5	

a. De gerealiseerde bezuinigingsmaatregelen

Een groot gedeelte van de door de raad vastgestelde maatregelen is inmiddels gerealiseerd en behoeft geen nadere actie of monitoring meer. De gerealiseerde maatregelen zijn in de totaallijst aangegeven met een G. Op deze maatregelen gaan we in deze bezuinigingsmonitor dan ook niet nader meer in.

b. De nog te realiseren bezuinigingsmaatregelen

Van de op dit moment nog niet gerealiseerde bezuinigingsmaatregelen (in de tabel met N aangegeven), verwachten wij dat het gros van de activiteiten omtrent de bezuinigingsmaatregelen zal worden uitgevoerd. Een aantal nog niet gerealiseerde maatregelen vraagt om aandacht. Hieronder wordt ingegaan op een aantal risicovolle besparingsmaatregelen die tot resultaat in het lopende jaar 2020 moeten leiden.

- 1.1 Besparing op zorgkosten (€ 420.000)

De bezuinigingstaakstelling is gebaseerd op 6,5% van het inkoopkader 2019 (€ 6.450.000). Invulling wordt gezocht via diverse maatregelen die zijn ondergebracht in 7 zoekrichtingen:

1. Casusanalyse

Onze aandacht verleggen we naar 'uitstroom 18- 18+' en naar 'analyse 25 duurste cliënten, Jeugd- en WMO-breed'.

2. Scan WLZ en woonplaatbeginsel

Er wordt niet altijd een check uitgevoerd op het woonplaatsbeginsel of de WLZ indicatie. Het altijd uitvoeren van de check op het woonplaatsbeginsel is echter essentieel (zowel door Lariks als door de zorgadministratie SDO). Door een check op het woonplaatsbeginsel is duidelijk welke gemeente (financieel) verantwoordelijk is voor hulp.

Een check op de WLZ-indicatie voorkomt dubbelingen (én begeleiding vanuit WLZ én begeleiding vanuit WMO). Uit ervaringen bij andere gemeentes, blijkt dat check op het woonplaatsbeginsel een grote kostenbesparing kan opleveren.

3. Kostenbewuste uitvoering

De kostenbesparingsmaatregel 'Kostenbewuste uitvoering' is de maatregel die het overgrote deel van de totale kostenbesparing Sociaal Domein kan realiseren. Kostenbewuste uitvoering maakt namelijk onderdeel uit van (de doorontwikkeling van) de transformatie. De kostenbesparingsmaatregel "Kostenbewuste uitvoering" vraagt om continuering maar zeker ook om verscherping waarbij noodzakelijke focus op zakelijkheid, beheersbaarheid en normalisatie cruciaal is. Gefocust dient ook te worden op verdere transformatie.

4. Versterken accountmanagement

Accountmanagement draagt bij aan het verstevigen van de relatie met de ketenpartners en overige partijen en om met elkaar de doelstellingen op de transformatie te bereiken: sturen op verbetering van betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit.

De accountmanager is zowel regionaal als lokaal gesprekken de gesprekspartner voor de ketenpartners die in Leusden de grootste/belangrijkste zijn, waaronder Lariks, SAVE en Veilig Thuis. De accountmanager is namens alle overige regiogemeenten samen met de gemeente Amersfoort betrokken bij regionale afspraken en inkooptrajecten.

5. Onderwijs

Het daadwerkelijk investeren in relatiebeheer onderwijs-gemeente-Lariks is essentieel. Het blijkt noodzakelijk dat er een structureel, vast aanspreekpunt is zowel bij de gemeente als bij Lariks. Inzet van de beleidsadviseur Jeugd-Onderwijs dient ook gericht te zijn op daadkracht met betrekking tot besluitvorming in het onderscheid tussen onderwijs en jeugdhulp ten behoeve van de beheersbaarheid van de kosten.

6. Doorontwikkeling voorliggende voorzieningen

Op basis van de businesscase BSA (verkend met KPMG) wordt ingezet op de beweging van intramuraal naar ambulante en van ambulante naar lokale ondersteuning door lokaal aanbod en de voorliggende voorzieningen.

Versterking van de triage door Lariks en doorontwikkeling van de transformatie is eveneens essentieel: de cliënt krijgt niet altijd wat hij wil, maar wat nodig is. Goed is goed genoeg. Daarnaast is kostenbewustwording bij Lariks, Gecertificeerde Instellingen (SAVE) en de (huis)artsen van belang. Het besef van schaarste dient te worden uitgedragen: de beschikbare middelen zijn beperkt van omvang en vergen een zorgvuldige afweging als het gaat om allocatie en om een zo doelmatig mogelijke besteding

7. Samenwerking huisartsen

Bestuurlijk is budget vrijgemaakt om in te zetten op de werving van een SOH-JGGZ op zo kort mogelijke termijn. Wij verwachten het volgende van de inzet van een SOH-JGGZ:

- De aanstelling van een SOH-JGGZ in de persoon van een GZ-psycholoog brengt een kwaliteitsimpuls van de triage en de begeleiding met zich mee door deskundigheidsbevordering. Wij verwachten dat minder jeugdigen worden doorverwezen naar de specialistische JGGZ.
- De SOH-JGGZ en POH-JGGZ zullen bij doorverwijzingen naar de tweedelijns zorgaanbieder zorgdragen voor een periodieke evaluatie waarbij besproken wordt of de ingezette hulp effectief is en bijdraagt aan het verwezenlijken van de doelen die aanvankelijk opgesteld waren.

Wij maken met de huisartsen, de POH- en de SOH-JGGZ prestatieafspraken, die periodiek gemonitord worden. Ervaringen vanuit andere gemeenten leveren op dat de inzet van de POH/SOH-JGGZ primair tot een betere kwaliteit van zorg leidt (met daardoor een uitzicht op een kostenbesparing).

- 1.4 Lokale regelingen (€ 30.000)
Het is de verwachting dat de taakstelling kan worden behaald door de uitvoeringskosten op een maximum te stellen en kritisch het bestand door te lopen (op met name de automatische verlengingen).
- 1.5 Herijking welzijnsaccommodaties (€ 50.000 vanaf 2021)
De mogelijkheden worden onderzocht waarbij de verhuizing Scholen in de Kunst naar Fort33 moet resulteren in een verlaging van de subsidietoekenning. De besparing wordt daarbij gezocht in: lagere huisvestingslasten bij Scholen in de Kunst, hogere huurinkomsten bij Fort33 en vrijval van een deel van het incidenteel projectsubsidie die Stichting cultuurpodium vanaf 2019 ontvangt. Momenteel wordt onderzocht hoeveel ruimte voor herhuisvesting van Scholen in de Kunst nodig is en of dit in het pand van Fort33 te realiseren is.
- 1.6 Investerings Sociaal domein (kosten olopend naar € 250.000 structureel vanaf 2021)
Met het vaststellen van het beleidskader Sociaal Domein in 2019 zijn ook een aantal investeringen vastgesteld (o.a. informatie- en accountmanagement en versterking van toegang en toeleiding). Deze investeringen zijn uitgevoerd de POH-JGGZ springt daarbij het meest in het oog.

c. Besparingsverlies: tot dusver niet haalbaar gebleken maatregelen

Een aantal maatregelen dat in 2020 tot een besparing had moeten leiden is niet (volledig) haalbaar gebleken. Dit betreft de volgende maatregelen:

- 1.1 Besparing op zorgkosten (€ 210.000 / incidenteel in 2020)
De helft van de taakstelling op zorgkosten lijkt in 2020 niet haalbaar. Alle maatregelen kunnen niet tegelijk bij aanvang in dit opstartjaar 2020 worden geïmplementeerd. De beoogde resultaten schuiven hierdoor ook op. Per april 2020 zijn een deel van de maatregelen geïmplementeerd met een beoogd voordeel van € 120.000. De resultaten zijn op het moment van schrijven nog niet zichtbaar. Dit zal in de loop van 2020 meer duidelijkheid gaan geven. Tevens zal in 2020 de verdere implementatie van de andere maatregelen worden gerealiseerd. Voorzichtigheidshalve wordt rekening gehouden met een besparingsverlies van € 210.000 in het opstartjaar 2020. De reserve Sociaal Domein compenseert dit besparingsverlies. Een mogelijke vertraging door de Corona crisis bij de implementatie van de maatregelen is hierin nog niet meegenomen. In het najaar wordt de impact hiervan duidelijker.
- 2.2 Openbare ruimte; afschaffen consignatiedienst (€ 20.000 / incidenteel in 2020)
Ten behoeve van het inventariseren van mogelijke bezuinigingsmaatregelen voor het opstellen van de scenario's is vooral gekeken naar niet wettelijke taken. Het hebben van een dienst voor (kleine) calamiteiten / onderhoud buiten de normale werktijden, is geen wettelijke taak. Wel moet de gemeente de veiligheid van haar inwoners kunnen waarborgen. Op grond van het feit dat het geen wettelijke taak is en er gemeenten zijn die een dergelijke voorziening niet hebben, zonder nader onderzoek naar de uiteindelijke consequenties, is aangegeven dat de consignatiedienst zou kunnen komen te vervallen.
Er dienen zich echter toch situaties voor van meldingen die worden gedaan waarbij direct maatregelen moeten worden genomen. Voorbeelden hiervan zijn; storm, waarbij takken uit bomen zijn gewaaid of dreigen te waaien, veel regen waardoor straatkolken niet functioneren en er gevaarlijke wateroverlast op de weg ontstaat, ongelukken waarbij lichtmasten of VRI's worden geraakt, ontbrekende putdeksels in de weg en 'sinkholes' a.g.v. waterleidingbreuken.

Bij nader inzien is het onmogelijk om dit type meldingen op een andere manier, of niet, te ontvangen. Gezien de verantwoordelijkheid van de gemeente voor een veilige weg en leefomgeving, zal een actie moeten worden ondernomen.

Onderzocht wordt of een piketdienst op termijn meer efficiënt georganiseerd kan worden. Op de korte termijn is dit, i.v.m. lopende contracten, niet te realiseren waardoor in 2020 een besparingsverlies van € 20.000 dient te worden genomen.

- 2.4 Openbare ruimte; verwijderen twee VRI's (€ 10.000 / incidenteel 2020)

Vanwege capaciteit is deze maatregel tot nu toe nog niet uitgevoerd. De verwachting is dat realisatie vanaf 2021 wel mogelijk is.

- 2.7 Elektriciteitskosten bij standplaatsen (€ 6.000 / incidenteel 2020)

In 2018 is het besluit genomen om de markt in de Biezenkamp te verzelfstandigen. Door de stichting Weekmarkt Leusden worden de elektriciteitskosten aan de gemeente vergoed. Analoog hieraan zullen de kosten voor elektriciteit bij standplaatsen die in de gemeente worden ingenomen in rekening worden gebracht. Momenteel wordt het stroomverbruik van de standplaatshouders geïnventariseerd. Aan de hand van deze uitkomsten wordt onderzocht of gewerkt kan worden met verschillende tarieven afhankelijk van de zwaarte van de elektriciteitsvraag. De aanpak wordt in 2020 verder uitgewerkt waardoor dit jaar een besparingsverlies dient te worden genomen. Het streven is de maatregel per 2021 te implementeren.

- 2.9 Leges informatie bouwwerkzaamheden (€ 80.000 structureel)

Sinds 1 januari 2020 heffen we leges voor het beoordelen en schriftelijk bevestigen van vergunningsvrije bouwwerken.

Iedereen die telefonisch of per mail vraagt of een bouwwerk op een perceel wel of niet vergunningsvrij is, wordt vooraf geïnformeerd over de legeskosten a € 200,- voor maatwerkadvies. In vrijwel alle gevallen wordt dan afgezien van de vraag over vergunningvrij bouwen op een bepaald perceel en wordt in plaats daarvan algemene informatie over vergunningsvrij bouwen gevraagd zodat men het zelf kan uitzoeken. Dit vinden wij een zorgelijke situatie omdat niet iedere vragensteller de juiste berekeningen maakt en ook niet op de juiste wijze toetst. In voorkomende gevallen worden er bouwwerken geplaatst die vergunningsplichtig zijn of niet geplaatst mogen worden op een specifieke locatie op een perceel. Dit schept precedenten en leidt tot meer druk op handhaving. Ook ontvangen we meer vragen van burens die willen weten of er op een bepaald perceel wel gebouwd mag worden zonder vergunning. Als vervolgens blijkt dat een bouwwerk illegaal is geplaatst dan moet het gelegaliseerd worden (of afgebroken als het niet gelegaliseerd kan worden) Dit zorgt voor meer werk (aanschrijven, legaliseren, controleren etc).

Sinds 1 januari 2020 is er slechts 1 persoon bereid geweest te betalen voor maatwerkadvies vergunningsvrij bouwen. Dit was een architect die de kosten kan doorberekenen aan zijn opdrachtgever. Individuele inwoners (particulieren) zijn kennelijk niet bereid te betalen voor het advies.

Het aantal binnenkomende vragen over vergunningsvrij bouwen is gelijk gebleven. Op basis van aantallen uit voorgaande jaren was een optimistische schatting gemaakt. Nu blijkt dat men niet bereid is te betalen voor maatwerkadvies. Dat betekent dat naar verwachting ook in de toekomst geen bereidheid bestaat om legeskosten te betalen voor maatwerkadvies vergunningsvrij bouwen. Het advies is daarom vanaf 2021 dit artikel te schrappen in de legesverordening en een structureel besparingsverlies van € 80.000 te nemen.

Wij stellen voor het totaalbedrag van de in 2020 niet gerealiseerde maatregelen van € 246.000 incidenteel en € 80.000 als structureel besparingsverlies te nemen. € 210.000 hiervan betreft het besparingsverlies op de zorgkosten en wordt gedekt uit de Egalisatiereserve Sociaal Domein, het resterende nadeel zal worden betrokken bij het resultaat van de Voorjaarsnota 2020.

Samenvatting

Onderstaande tabel geeft weer welk aandeel van de totale bezuinigingsmaatregelen tot dusver gerealiseerd, nog te realiseren en af te boeken is.

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
Gerealiseerde maatregelen	964,0	1.119,0	1.119,0	1.134,0	1.134,0
Investerings Sociaal Domein	-200,0	-250,0	-250,0	-250,0	-250,0
Nog te realiseren	275,5	631,5	691,5	751,5	751,5
Besparingsverlies	326,0	80,0	80,0	80,0	80,0
Totaal	1.365,5	1.580,5	1.640,5	1.715,5	1.715,5